

# Naturvejlederens Nyhedsbrev



Oktober 2022

## Bio-nørd - når børn formidler

Hvis I mangler et par søde videoer om natur, lavet af børn. Så tjek lige den søde "Bio-Nørd", som har produceret et par rigtigt fine naturvideoer til yoube. Han har den skønneste naturbegeistring og er et megagodt eksempel, hvis I skal vise små naturvideoer frem til ungerne.

Hans seneste video handler om at samle skrald i naturen, og om at finde svampe – se link til Bio Nørds´youtubekanal:

[https://www.youtube.com/channel/UCqzqOB\\_ylSSweDTmkTRQ45A](https://www.youtube.com/channel/UCqzqOB_ylSSweDTmkTRQ45A)

## Bladtryk

Lav flotte bladtryk med papir, farveblyanter og blade.

Læg et stykke papir over bladene og skraver med en farveblyant. Når du gør det, kan du se bladenes ledningsstreng.

Ledningsstreng er transportveje for sukkerstof og vand. Sukkerstof går fra bladene til rødderne og vandet går fra rødderne og op i bladene.

Vandet er en del af bladenes fotosyntese, som foregår i bladenes grønkorn. I grønkorn er omdannes vand og kuldioxid til sukkerstof, som bruges som brændstof til plantens respiration.

Vand har også betydning for plantens saftspænding, en plante som mister sin saftspænding, bliver træt at se på. Saftspændingen betyder derfor at bladene holder sig oprejst så planten, og dermed bladene kan nå op i lyset.

I kan lave et lille forsøg, og se på lednings-streng i bladselleri.

Skær bund og top af, og sæt stilken i et glas vand med frugtfarve i et par timer, og se hvad der sker.

## Pindsvin og deres huler

Havens pindsvin går snart i hi, så det er nu I skal sikre at de overlever vinteren.

Først og fremmest skal de have et sted de kan overvintre. En stor grenbunke – som IKKE er et bålsted, er en rigtig god løsning.

Men, I kan også bygge jeres eget pindsvinehus.

Hvis I har en gammel palle, kan I placere den et sted i haven, hvor I ikke kommer så tit. Læg plastik over pallen så den er regntæt, klips det evt. fast med en hæfteklammepistol. Dæk herefter pallen med et tykt lag



## Oktober i naturen

Dagene bliver kortere, og både temperatur og lysmængde falder. Det får træerne til at trække kulhydrater og næringsstoffer ud fra deres mange blade. Når det sker, ændrer bladene farve: Den grønne farve, klorofyl, forsvinder gradvist, og tilbage er så de røde og orange farver; de gul-orange carotenoïder og de røde anthocyaniner. Det er dem vi ser, når bladene skifter farve. Træet suger så mange næringsstoffer til sig som muligt, og når det gør det, genbruger det således den grønne klorofyl. Det får de andre farver til at komme frem, selv om de faktisk har været der hele tiden. Og ja – carotenoïder, er det samme som gør gulerødder gule.

# Naturvejlederens Nyhedsbrev



grene. Så er det bare at vente på, at et pindsvin flytter ind. Man kan også lave andre konstruktioner, men man skal huske på, at det skal være et hulrum som er sikkert for pindsvinet og ikke kan falder sammen. Det bør være uden fast bund, og gerne så det beskytter pindsvinet mod rovdyr – se mere info på [www.pindsvin.dk](http://www.pindsvin.dk), som er pindsvinevennernes meget fine hjemmeside. De har også lavet et lille hæfte, som kan downloades på siden.

Pindsvinet er et af de få pattedyr, som går i vinterdvale. Deres kropstemperatur kan komme helt ned på 2-6 grader. Pindsvin har nemlig brunt fedt, som i modsætning til hvidt fedt, kan generere varme. De kan godt vågne i løbet af vinteren, faktisk sker det ca. hver 14. dag, men de falder hurtigt i søvn igen. Pindsvin lever af orme og snegle, men tager også gerne fugleæg, ådsler og nedfalden frugt. Om sommeren sætter de pris på at have adgang til vand i en flad underskål, og hvis man føler et behov for at fodre dem, skal det være med en smule tørfoder til katte. Men, pindsvin kan sagtens finde mad selv, så det er kun nødvendigt i særlige tilfælde. Giv ikke pindsvin mælk, det bliver de dårlige af.

Fun Facts: Pindsvin ser ikke ret godt, men har god lugtesans. Piggene er faktisk tykke hule hår, og der er 5-7000 af dem - og så kan et pindsvin blive op til 14-15 år gammelt, så pas godt på dit pindsvin.

## Vild Mad

Slåentid, er et højdepunkt hjemme hos mig. Og her kommer et tip som i udpræget grad IKKE er til børn, men måske vil være en hyggelig ting, for jer voksne.

Slåen kan bruges til meget, men er nok mest berømt for at sidde på en stikkende busk, at smage "tørt" inden de får frost - og er ofte kendt for at blive brugt i snaps.

Børnene på Vigelsø ser dem straks, når vi kommer rundt om hjørnet ved fugleskjulet, og hver gang spørger de, om de må smage på de der flotte blåbær. Vi smager så, i fællesskab, og med nedtælling – på de der "klogskabsbær". Når de så tygger på dem, snører deres ansigter sig sammen i total tørhed, og vi griner af, at vi nu er så kloge, at vi fremover ikke spiser dem før de har fået frost ....

Hvis I ikke gider vente på frosten, og dermed slås med fuglene om de lækre bær, så plukker I dem nu og smider dem i fryseren. Så er det nemlig, at I kan lave den bedste portvin man kan forestille sig. Jeg kører et udpræget laissez-faire princip, (også) når det kommer til denne slags opskrifter - den rigtige opskrift kommer her, og er fra bogen "SANK" af Johanne Bjørndahl og Julie Swane. Det er i øvrigt en rigtig god bog, som klart kan anbefales.

### Slåen portvin

0,5 L rødvin, 200 g slåen fra frost, 250 g rørsukker og ca. 2,5 dl vodka. Smid det hele i et stort glas, stamp evt. lidt på de halvfrosne bær med en grydeske. Lad trække minimum 2 måneder – gerne mere. Filtrer og smag til med vodka. Vinder kun ved videre lagring – jeg har lige filtreret et glas fra 2019, og det var virkelig godt...